

Шорох В. Д.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії 4 року навчання
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця*

Shorokh Valeria

*higher education degree PhD of the 4 year of study
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ РИЗИКУ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Анотація. Зміна у 2020 році регулятора ринку небанківських фінансових послуг поклала початок новим законодавчим ініціативам, що стосуються оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг, в тому числі фінансових компаній. Існуючі підходи до оцінки ризику діяльності цих фінансових установ обмежені замалою кількістю показників, що не враховують особливостей виключності фінансових послуг, що ними надаються. У статті проведено формування системи показників оцінки ризику діяльності фінансових компаній на основі результатів факторного аналізу показників оцінки ризику ліквідності, операційного ризику, кредитного ризику та ринкового ризику. За результатами дослідження сформовано перелік показників, що складається з 14 коефіцієнтів, які характеризують фактори утворення того чи іншого ризику комплексно при оптимізації витрат часу на здійснення оціночних процедур.

Ключові слова: методи оцінки ризиків діяльності, ринок небанківських фінансових послуг, регулятор, учасники, фінансові установи, фінансові послуги.

Вступ та постановка проблеми. У 2023 році Національний банк України фундаментально оновив низку законів з метою посилення регулювання за ринками фінансових послуг [1; 2; 3; 4], що концентрує увагу на оцінці ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг в умовах сьогодення. Воєнний стан, що введено в дію в Україні посилює актуальність теми дослідження та визначив невідкладну необхідність вирішення наукового завдання, пов'язаного з формуванням нових підходів до оцінки ризику діяльності і запровадження ризик-орієнтованого підходу в управління цим процесом.

Показники фінансового стану фінансової компанії є невід'ємною складовою оцінки ризику її діяльності, що покладено в основу усіх методик на вітчизняному та європейському ринках небанківських фінансових послуг. З метою усунення недоліку щодо обмеженості переліку показників оцінки ризику діяльності фінансової компанії та враховуючи скоринговий підхід автором висунуто гіпотезу відносно доцільності розширення складу показників, які використовуються для досягнення означеної мети дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальні питання оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг є предметом досліджень багатьох вчених, таких як Заріпова К. Б., Тарасова К. І., Латишева О. В., Титаренко О. Д. У свою чергу, дослідженню ринку небанківських фінансових послуг як посередника на ринку фінансових послуг присвячували свої праці такі науковці як: Баланюк Л., Бачо Р., Внукова Н. М., Дорош О., Каракулова І., Литвин П., Черней В. та ін., кожен з яких розглядає небанківські фінансові

установи як складову фінансово-кредитної системи, що надає вузькоспеціалізовані фінансові послуги. Вчені наводять безліч класифікацій НФУ, структур, методичного інструментарію визначення ступеня ризику кредитування, управління тощо. Однак недостатньо розробленою залишається система оцінки саме ризику діяльності учасників РНФП. Фінансові установи, що здійснюють діяльність на ринку небанківських фінансових послуг потребують реального переліку критеріїв для оцінки ризику діяльності представників виключних фінансових послуг, що дала їм б змогу завчасно реагувати на ризик, який виникає в процесі надання фінансових послуг на ринку.

Мета статті – розробка та удосконалення теоретико-методичного забезпечення оцінки ризику діяльності фінансових компаній на ринку небанківських фінансових послуг.

Результати дослідження. Для формування системи кількісних показників автором використано скорингову модель оцінки ризику діяльності, що має на меті всебічно охарактеризувати ризик (ліквідності, операційний, кредитний, ринковий) та визначити його профіль.

Попередньо проведено опитування 24 фахівців на РНФП з метою визначення доцільності того чи іншого коефіцієнта в системі оцінки ризику діяльності за скоринговою моделлю. Для виділення взаємозалежних показників від незалежних, суттєвих від несуттєвих, обґрунтування вибору того чи іншого показника та оцінки їх інформативності використано факторний аналіз.

Сутність методу факторного аналізу складається з виявлення прихованих взаємозалежностей

між показниками, які різностороннє характеризують оцінку ризику діяльності фінансової компанії, і мають різну природу, зведення їх множини до меншої кількості та за допомогою нових найбільш важливих характеристик пояснюють значну частину варіації у значеннях даних, що аналізуються [5].

У роботі виконання процедур факторного аналізу здійснено із використанням програмного продукту STATISTICA.

Необхідною умовою для забезпечення достовірності факторного аналізу є перевищення удвічі кількості спостережень за кожним показником кількості показників, тобто кількість значень кожного показника має бути у два рази більшою за кількість використовуваних показників.

У дослідженні ця вимога дотримується для вибірки фінансових компаній, оскільки кожен із 28 показників оцінки ризику (ліквідності, операційного, кредитного, ринкового) їх діяльності характеризується 672 спостереженнями (експертні оцінки 24 фахівців РНФП), а достатньо хоча б 56 спостережень для фінансових компаній.

Один з найбільш розповсюджених методів факторного аналізу – це метод головних компонент (МГК). Серед інших подібних методів, що дають змогу узагальнювати значення елементарних ознак, МГК виділяється простою логічною конструкцією.

Метод головних компонент дає можливість по кількості вихідних ознак виділити m головних компонент або узагальнених ознак. Простір головних компонент ортогональний. Математична модель методу головних компонент базується на логічному припущенні, що значення множини взаємозалежних ознак породжують деякий загальний результат [5].

МГК складається з послідовного пошуку факторів. Пошук простої факторної структури здійснюється за різними процедурами ортогонального чи косокутного обертання, в процесі якого значення одних факторних навантажень зростають, а інших – зменшуються.

Найчастіше використовується процедура (Varimax), яка максимізує варіацію квадратів факторних навантажень для кожної компоненти та спрощує трактування виділених загальних факторів [5].

Зауважено, що факторний аналіз проведено за показниками скорингової моделі поетапно у розрізі кожного окремого виду ризику. Так, отримані результати факторного аналізу для фінансових компаній за показниками, що характеризують ризик ліквідності, наведено у табл. 1.1, де необхідна кількість

факторів визначається величиною накопиченої дисперсії. Достатнім вважається значення накопиченої дисперсії, яке є вищим за 70%. Це демонструє, що утворені фактори дійсно пояснюють 70% мінливості досліджуваного процесу або явища, а 30 % пояснюються іншими факторами [5].

Результати проведеного факторного аналізу (табл. 1) продемонстрували, що оцінку ризику ліквідності фінансових компаній доцільно проводити на основі п'яти отриманих факторів, які пояснюють 100 % варіабельності оцінки ризику діяльності фінансових компаній. До складу кожного з обраних факторів включаються всі аналізовані фінансові коефіцієнти, але для зменшення розмірності кількості показників оцінюється їх значимість на основі розміру навантаження. Вважається, що показник увійшов до фактора, якщо відповідне навантаження є більшим за значення 0,70. Таке навантаження називають вагомим або значущим [5].

За результатами обертання за процедурою варімакс одержано факторні навантаження, представлені у табл. 2, які показують кореляційний зв'язок між показниками та факторами для аналізованих фінансових компаній.

Аналіз та узагальнення даних табл. 2 дає змогу зробити такі висновки: до фактору 1 увійшов показник поточної ліквідності (№ 2) з навантаженнями 0,80 і короткострокової ліквідності (№ 3) з навантаженням 0,76. Такий склад фактору свідчить, що збільшення коефіцієнту поточної ліквідності та зменшення коефіцієнту короткострокової ліквідності сприяє підвищенню рівня ризику ліквідності фінансової компанії. Це уможливило інтерпретацію фактора 1 як достатності активів фінансової компанії.

У факторі 2 значущими є показники покриття відсотків (№ 4) та обслуговування боргу (№ 5) з навантаженням 0,72 та 0,71 відповідно, що дає можливість визначити цей фактор як платоспроможність фінансової компанії у середньостроковій перспективі.

Структуру фактору 3 визначає показник покриття боргів (№ 1) з навантаженням 0,75. З огляду на це фактору 3 слід визначити як забезпеченість боргів активами фінансової компанії.

До складу фактору 4 та фактору 5 не увійшло значущих коефіцієнтів. Зазначено, що за результатами факторного аналізу ризику ліквідності в аспекті складової оцінки ризику діяльності фінансових компаній, усі коефіцієнти є значущими та мають враховуватись в подальших розрахунках, що свідчить про

Таблиця 1

Характеристика факторів оцінки ризику ліквідності фінансових компаній

Фактор	Власне значення фактора	Відсоток загальної дисперсії	Відсоток накопиченої дисперсії
1	1,58	31,62	31,62
2	1,37	27,52	59,15
3	0,97	19,47	78,61
4	0,56	11,36	89,97
5	0,50	10,03	100,00

Таблиця 2

Тіснота зв'язку між якісних показниками ризику ліквідності діяльності фінансових компаній

Показник	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3	Фактор 4	Фактор 5
1. Коефіцієнт покриття боргів (Debt Equity Ratio)	-0,32	0,47	0,70	-0,32	-0,07
2. Коефіцієнт поточної ліквідності (Current Ratio)	0,80	0,28	0,35	-0,20	0,48
3. Коефіцієнт короткострокової ліквідності (Liquidity Ratio)	-0,76	-0,17	-0,36	-0,40	0,31
4. Коефіцієнт покриття відсотків (Interest Coverage Ratio)	-0,17	-0,73	0,52	0,25	0,32
5. Коефіцієнт покриття обслуговування боргу (Debt Service Coverage Ratio)	-0,47	0,72	-0,06	0,44	0,25

Таблиця 3

Характеристика факторів оцінки операційного ризику фінансових компаній

Фактор	Власне значення фактора	Відсоток загальної дисперсії	Відсоток накопиченої дисперсії
1	2,73	30,41	30,41
2	1,84	20,44	50,85
3	1,30	14,43	65,28
4	1,14	12,62	77,91
5	0,77	8,55	86,45
6	0,59	6,55	93,00
7	0,28	3,10	96,11
8	0,25	2,80	98,92
9	0,09	1,08	100,00

пріоритет цієї групи показників в результуючому методичному підході.

Аналогічним чином проведено факторний аналіз для відбору показників, що характеризують операційний ризик фінансової компанії як складової загальної оцінки ризику її діяльності (табл. 3).

Як видно із результатів факторного аналізу (табл. 3), оцінку операційного ризику фінансової компанії доцільно проводити на основі дев'яти отриманих факторів, які пояснюють 100 % варіабельності оцінки ризику діяльності фінансової компанії. Наявність такої кількості факторів зумовлено різноплановістю показників, що характеризують усі аспекти та напрями діяльності фінансових компаній на ринку НФП.

На наступному етапі дослідження для зменшення розмірності кількості показників проведено оцінку їх значимість на основі розміру навантаження. За результатами обертання за процедурою варімакс одержано факторні навантаження, представлені у табл. 4, які показують кореляційний зв'язок між показниками та факторами.

Дані, представлені у табл. 4, демонструють, що до складу фактору 1 увійшло два показники: тенденції чистого прибутку (№ 6) зі значущістю 0,75 та обсяг бізнесу клієнтів (№ 13) зі значущістю 0,83. Такий склад фактору свідчить, що зниження чистого прибутку та обсягів бізнесу клієнтів сприяє

підвищенню операційного ризику фінансової компанії. Це дає можливість інтерпретувати фактор 1 як ефективність операційної діяльності фінансової компанії.

До фактору 2 з найбільшою значущістю 0,78 увійшов показник кількість постійних клієнтів (№ 14). Тому сутність фактору 2 дає змогу його інтерпретувати як якість роботи з клієнтами фінансової компанії.

У складі фактору 3 з найбільшою значущістю (0,79) представлений показник відношення вільних активів до загальних активів фінансової компанії (№ 10). Тому фактор 3 можна інтерпретувати як здатність фінансової компанії вести свою ефективну інвестиційну політику.

Усі інші наведені фактори не мають значущих показників у своїх структурах, тому для подальшого методичного підходу оцінки ризику діяльності фінансової компанії запропоновано враховувати наступні показники оцінки операційного ризику – тенденції чистого прибутку (№ 6), обсяг бізнесу клієнтів (№ 13), кількість постійних клієнтів (№ 14), показник відношення вільних активів до загальних активів фінансової компанії (№ 10).

Наступним кроком проведено аналогічні розрахунки для відбору показників, що характеризують кредитний ризик фінансової компанії як складової загальної оцінки ризику її діяльності (табл. 5).

Таблиця 4

Тіснота зв'язку між якісних показниками операційного ризику діяльності фінансових компаній

Показник	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3	Фактор 4	Фактор 5	Фактор 6	Фактор 7	Фактор 8	Фактор 9
6. Тенденції чистого прибутку (Net profit trend)	-0,75	0,28	-0,23	-0,33	-0,55	0,23	0,37	-0,10	0,01
7. Річний прибутку до нарахування податків (Cash profit trend)	0,50	-0,40	-0,38	0,51	0,14	-0,28	0,30	-0,02	0,02
8. Коефіцієнт оборотності основних засобів (Fixed Assets Turnover Ratio)	-0,45	-0,02	0,38	0,62	0,39	0,30	-0,02	-0,16	-0,04
9. Показник повернення інвестицій (Return on Investments, ROI)	0	0,62	-0,38	0,23	-0,53	0,34	-0,09	-0,09	-0,04
10. Відношення вільних активів до загальних активів (Free Assets to Total Assets)	0,36	-0,43	0,79	0,15	-0,38	0,10	0,21	0,15	-0,01
11. Очікуваний дохід за рік (Revenue per KM/HR)	0,63	0,62	0,08	0,03	-0,22	-0,12	-0,01	-0,37	0
12. Операційна вартість за рік (Operating Cost per KM/HR)	0,68	-0,43	0,17	-0,36	0,28	0,26	0,02	-0,11	0,18
13. Обсяг бізнесу клієнтів (Fleet Strength)	-0,83	-0,19	0,25	0,15	-0,20	-0,33	-0,05	-0,11	0,19
14. Кількість постійних клієнтів (Work orders on Hand)	0,18	0,78	-0,31	0,40	0,40	0,22	-0,04	-0,15	0,16

Таблиця 5

Характеристика факторів оцінки кредитного ризику фінансових компаній

Фактор	Власне значення фактора	Відсоток загальної дисперсії	Відсоток накопиченої дисперсії
1	2,01	40,11	40,11
2	1,44	28,78	68,89
3	0,87	17,33	86,22
4	0,46	9,21	95,44
5	0,23	4,56	100,00

Факторний аналіз (табл. 5) продемонстрував, що оцінку кредитного ризику фінансових компаній доцільно проводити на основі п'яти отриманих факторів, які пояснюють 100 % варіабельності оцінки ризику діяльності фінансових компаній [5]. У табл. 6 наведено тісноту зв'язку між показниками кредитного ризику та факторами для фінансових компаній.

Як видно з табл. 6, до складу фактору 1 увійшов один показник – вартість перепродажу фінансових активів (№ 16) зі значущістю 0,87. Такий склад фактору свідчить, що збільшення зазначеного показника сприяє підвищенню рівня кредитного ризику фінансової компанії.

До фактору 2 з найбільшою значущістю 0,90 увійшов також один показник – вартість і ліквідність можливої застави (№ 18). Тому сутність фактору 2 дає змогу його інтерпретувати як якість кредитної діяльності фінансової компанії.

Усі інші наведені фактори не мають значущих показників у своїх структурах, тому для подальшого методичного підходу оцінки ризику діяльності

фінансової компанії запропоновано враховувати лише два перелічені показники.

Варто зазначити, що найменшій значущості відповідає показник своєчасного надання звітності фінансовими компаніями. Ймовірно, фахівці не визначили пріоритетності цього показника або через його повторюваність у існуючому порядку оцінки ризику діяльності учасників РНФП [120], або через переконання, що зазначений показник не може впливати на ступінь ризику фінансової компанії або його профіль.

Останнім етапом зменшення кількості показників оцінки ризику діяльності фінансових компаній є проведення факторного аналізу коефіцієнтів, що характеризують ринковий ризик (табл. 7).

Результати проведеного факторного аналізу (табл. 7) продемонстрували, що оцінку ринкового ризику фінансових компаній доцільно проводити на основі шести отриманих факторів, які пояснюють 100 % варіабельності оцінки ризику діяльності фінансових компаній. Аналогічно попередніх

Таблиця 6

Тіснота зв'язку між якісними показниками кредитного ризику діяльності фінансових компаній

Показник	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3	Фактор 4	Фактор 5
15. Ступінь погашення боргів / репутація (Repayment Track with others)	-0,59	0,48	0,60	-0,04	0,24
16. Вартість перепродажу фінансових активів (Resale Value of the Asset Financed)	0,87	0,25	-0,24	0,10	0,33
17. Відсоток фінансування до загальної вартості (Percentage Funding to Total Cost)	0,64	-0,31	0,60	0,36	-0,09
18. Вартість і ліквідність можливої застави (Value and Liquidity of Collateral)	0,08	-0,90	0,18	-0,35	0,17
19. Своєчасне надання звітності (Timely Submission of Information)	-0,70	-0,49	-0,24	0,44	0,15

Таблиця 7

Характеристика факторів оцінки ринкового ризику фінансових компаній

Фактор	Власне значення фактора	Відсоток загальної дисперсії	Відсоток накопиченої дисперсії
1	1,87	31,15	31,15
2	1,56	25,93	57,08
3	1,02	17,02	74,10
4	0,88	14,71	88,82
5	0,45	7,54	96,36
6	0,22	3,64	100,00

Таблиця 8

Тіснота зв'язку між якісними показниками ринкового ризику діяльності фінансових компаній

Показник	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3	Фактор 4	Фактор 5	Фактор 6
20. Сфера бізнесу (Nature of the Business)	-0,52	0,15	0,79	-0,15	0,17	0,17
21. Чистий капітал (Net Worth to Netsoles)	-0,70	-0,52	-0,27	0,14	-0,29	0,25
22. Репутація промоутерів (Reputation of Promoters)	-0,28	0,44	0,03	0,85	0,07	-0,03
23. Статус технологій (Technology Status)	0,22	-0,83	-0,04	0,21	0,46	0,05
24. Ефект ділового циклу (Effect of Business Cycle)	-0,44	0,53	-0,56	-0,25	0,35	0,12
25. Державна політика (Government Policies)	-0,89	-0,29	0,01	-0,11	0,05	-0,33

розрахунків, до складу кожного з обраних факторів включаються всі аналізовані фінансові коефіцієнти, але для зменшення розмірності кількості показників оцінюється їх значимість на основі розміру навантаження [5].

За результатами обертання за процедурою варімакс одержано факторні навантаження, представлені у табл. 1.8, які показують кореляційний зв'язок між показниками та факторами для аналізованих фінансових компаній.

Аналіз та узагальнення даних табл. 8 дає змогу зробити такі висновки: до фактору 1 увійшов показник державна політика (№ 25) з навантаженнями 0,89. Такий склад фактору свідчить, що зменшення показнику державної політики сприяє підвищенню рівня ринкового ризику фінансової компанії. Це

уможливило інтерпретацію фактора 1 як стан економічного середовища фінансової компанії.

У факторі 2 значущими є показник статусу технологій (№ 23) з навантаженням 0,83, що дає можливість визначити цей фактор як індикатор розвиненості технологій надання цифрових фінансових послуг фінансовою компанією.

Структуру фактору 3 визначає сфера бізнесу (№ 20) з навантаженням 0,79 як найбільш значущий показник. З огляду на це фактору 3 слід визначити як ефективність наданих фінансових послуг фінансової компанії з огляду на виключність їх діяльності.

До складу фактору 4 увійшов значущий показник – репутація промоутерів (№ 22) з навантаженням 0,85, що свідчить про важливість просування фінансових послуг фінансових компаній на РНФП

Показники оцінки ризику діяльності фінансових компаній

Показник	
<i>Показники оцінки ризику ліквідності фінансової компанії</i>	
Поточної ліквідності (№ 2)	Покриття відсотків (№ 4)
Короткострокової ліквідності (№ 3)	Обслуговування боргу (№ 5)
<i>Показники оцінки операційного ризику фінансової компанії</i>	
Тенденції чистого прибутку (№ 6)	Обсяг бізнесу клієнтів (№ 13)
Кількість постійних клієнтів (№ 14)	Відношення вільних активів до загальних активів фінансової компанії (№ 10)
<i>Показники оцінки кредитного ризику фінансової компанії</i>	
Вартість перепродажу фінансових активів (№ 16)	Вартість і ліквідність можливої застави (№ 18).
<i>Показники оцінки ринкового ризику фінансової компанії</i>	
Державна політика (№ 25)	Показник статусу технологій (№ 23)
Сфера бізнесу (№ 20)	Репутація промоутерів (№ 22)

та визначає цей фактор як ефективність реклаमाційної діяльності фінансової установи.

Серед показників фактору 5 та 6 значущих, за результатами факторного аналізу, не визначено. Таким чином, за результатами проведеного факторного аналізу показників оцінки ризику ліквідності, операційного ризику, кредитного ризику та ринкового ризику фінансових компаній запропоновано для подальших розрахунків враховувати перелік показників, що наведено в табл. 9.

Як видно з табл. 9, кількість показників оцінки ризику діяльності фінансових компаній зменшилась з 25 до 14, що свідчить про значущість обраних

фахівцями показників в межах кожної окремої групи та можливості скорочення часу для проведення оцінки ризику діяльності фінансової компанії.

Висновок. Запропонована система показників є придатною для інтегрального оцінювання, а тому створює основу для вдосконалення методичного підходу до оцінки ризику діяльності фінансових компаній. Обрані показники ураховують галузеву специфіку їх діяльності фінансових компаній, не мають високої функціональної залежності між собою та дають змогу охарактеризувати фактори утворення того чи іншого ризику комплексно при оптимізації витрат часу на здійснення оціночних процедур.

Список використаних джерел:

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України № 1953-IX від 14 грудня 2021 року. Дата оновлення: 11 квітня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n715>
2. Про страхування : Закон України № 1909-IX від 18 листопада 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
3. Про кредитні спілки : Закон України № 3254-IX від 14 липня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text>
4. Про затвердження Положення про встановлення критеріїв, за якими визначається профіль ризику надавачів фінансових послуг, їх суспільна важливість, на підставі яких визначаються наглядові дії Національного банку України : постанова Національного банку України від 08.11.2023 р. № 143. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/pb23197>
5. Василенко О. А., Сенча І. А. Математично-статистичні методи аналізу у прикладних дослідженнях : навч. посіб. Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. 166 с.

References:

1. Pro finansovi posluhy ta finansovi kompanii : Zakon Ukrainy № 1953-IX vid 14 hrudnia 2021 roku. Data onovlennia: 11 kvitnia 2023 roku [On financial services and financial companies: Law of Ukraine No. 1953-IX of December 14, 2021. Update date: April 11, 2023]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n715>
2. Pro strakhuvannia : Zakon Ukrainy № 1909-IX vid 18 lystopada 2021 roku [On Insurance: Law of Ukraine No. 1909-IX of November 18, 2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
3. Pro kredytni spilky : Zakon Ukrainy № 3254-IX vid 14 lypnia 2023 roku [On credit unions: Law of Ukraine No. 3254-IX of July 14, 2023]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text>
4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vstanovlennia kryteriiv, za yakymy vyznachaietsia profil ryzhyku nadavachiv finansovykh posluh, yikh suspilna vazhlyvist, na pidstavi yakykh vyznachaietsia nahliadovi dii Natsionalnoho banku Ukrainy : postanova Natsionalnoho banku Ukrainy vid 08.11.2023 r. № 143 [On approval of the Regulation on establishing criteria for determining the risk profile of financial service providers, their social importance, on the basis of which the supervisory actions of the National Bank of Ukraine are determined: Resolution of the National Bank of Ukraine dated 08.11.2023 No. 143.]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/pb23197>

5. Vasylenko O. A., Sencha I. A. (2011). Matematychno-statystychni metody analizu u prykladnykh doslidzhenniakh : navch. posib. [Mathematical and statistical methods of analysis in applied research: a textbook]. Odesa : ONAZ im. O. S. Popova, 166 p.

FORMATION OF A SYSTEM OF INDICATORS FOR RISK ASSESSMENT OF FINANCIAL SERVICES

Abstract. The change in the non-banking financial services market regulator in 2020 has initiated new legislative initiatives related to the risk assessment of the activities of non-banking financial services market participants, including financial companies. Existing approaches to assessing the risk of these financial institutions are limited by a small number of indicators that do not take into account the peculiarities of the exclusivity of the financial services they provide. Indicators of the financial condition of a financial company are an integral part of assessing the risk of their activities, which is the basis of all methods on the domestic and European markets of non-banking financial services. In order to eliminate the drawback of the limited list of indicators for assessing the risk of a financial company and taking into account the scoring approach, the author put forward a hypothesis regarding the feasibility of expanding the composition of indicators used to achieve the stated goal of the study. The purpose of the article is to develop and improve the theoretical and methodological support for assessing the risk of financial companies operating in the non-banking financial services market. The article forms a system of indicators for assessing the risk of financial companies based on the results of a factor analysis of indicators for assessing liquidity risk, operational risk, credit risk and market risk. Based on the results of the study, a list of indicators consisting of 14 coefficients was formed, which characterize the factors of the formation of a particular risk comprehensively while optimizing the time spent on carrying out assessment procedures. The proposed system of indicators is suitable for integrated assessment, and therefore creates a basis for improving the methodological approach to assessing the risk of financial companies. The selected indicators take into account the industry specifics of their activities, do not have a high functional dependence on each other and allow for a comprehensive description of the factors of formation of a particular risk while optimizing the time spent on carrying out assessment procedures.

Keywords: methods of assessing activity risks, the market of non-banking financial services, the regulator, participants, financial institutions, financial services.